

חוברת תקצירי הסדנאות

היצירה - לב הטיפול

הכנס החמישי

ללמוד מהמורים הבכירים את התיאוריות והמודלים
האחרונים בעולם הטיפול באמנויות

חמישי שישי 11-12.7.19

המכללה האקדמית לחברה ואמנויות - הקריה האקדמית אונו
רח' האורזים 10, נתניה

ניהול אקדמי - ד"ר רונן ברגר

להרשמה לכנס לחצו כאן

תוכן עניינים:

- 2.....יום חמישי.....
- 2.....הרצאה 1: מהאישי למקצועי ובחזרה – מבט רפלקטיבי מתוך 40 שנות טיפול **אבי הדרי**.....
- הרצאה 2: מושגים חדשים להתבוננות, הערכה והבניית תהליך טיפולי מבוסס אמנויות
- 3.....**ד"ר רונן ברגר**.....
- 4.....סדנה 1: להתחיל בפסגה - זן, דרמה ואמנויות אחרות **ד"ר דני יניב**.....
- סדנה 2: מנועי הסיפור - להמציא ולכתוב סיפור בקלות, לעומק ומתוך הקשבה פנימית **ד"ר דינה כהן**
- 5.....**אור**.....
- 6.....סדנה 3: מסענו על פני האדמה - הכרות עם שיטת משחקי האדמה **איתן שקד**.....
- 7.....סדנה 4: גוונים בתנועה - מפגש בין תנועה לצבע **יעל ברקאי ומיכל בן טובים**.....
- סדנה 5: המרכיב הסודי של הטיפול בטבע - גילויים חדשים לקראת מודל להתערבות תרפויטית
- 9.....בטבע **לייה נאור**.....
- 10.....סדנה 6: המעגל הקבוצתי - פעילויות משחקיות לקידום תהליכים בקבוצה **ניר רז**.....
- סדנה 7: "לארפ", משחק תפקידים חי – כמודל גמיש, נגיש ורב ממדי לעבודה דרמה תרפויטית
- 12.....**אורי קורן**.....
- 14.....סדנה 8: רישום מאחה - מודל עבודה טיפולי ב'רישום מתוך התבוננות' **נורית וולק**.....
- סדנה 9: לנוע בין הגוונים - מודל לטיפול קבוצתי קצר מועד ורגיש תרבות בתנועה **ד"ר גייל**
- 15.....**סוסקין**.....
- 16.....סדנה 10: על הקשר בין תאוריית התפתחות והתפתחות המשחק **גלילה טבצניקוב אורן**.....
- 17.....סדנה 11: ציור משותף בפגישה ראשונה – מודל ההערכה **יוני שור**.....
- 18.....יום שישי.....
- 18.....הרצאה 3: חווית הרשות בטיפול **נונה אורבך**.....
- 20.....הרצאה 4: כשידע מחקר המוח פוגש תודעה, סובייקטיביות ויחסים **ד"ר שרון וייסוסר**.....
- 21.....סדנה 12: חילוף חומרים נפשיים בפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק **רונן קובלסקי ושושי קיסרי**.....
- סדנה 13: צבע, צורה ומה שביניהם - מוקדי הערכה כמפה להתערבויות תרפויטיות בגישת
- 23.....פסיכותרפית הצבע **יואב פישר**.....
- 25.....סדנה 14: טיפול – אמנות – לחימה: אמנויות לחימה כציר משמעותי בטיפול **יאיר אמיר-הימל**.....
- 27.....סדנה 15: יחסים במים זורמים - טיפול דיאדי בשולחן המים **יעל ליבנה והגר דורנאי**.....
- סדנה 16: CBN - מודל פסיכודרמה בשילוב אמנויות לעבודה עם נוער בסיכון ומבוגרים **ד"ר ברכה**
- 29.....**אזולאי**.....
- 31.....סדנה 17: אדם בדמות מעגל - מודל לטיפול קבוצתי בשילוב אמנויות **שרה חודורוב**.....
- 33.....סדנה 18: מעיין הנפש - הטאבו, הצל והמואר: תיאטרון בובות ושילוב אמנויות **ד"ר נטע אורן**.....
- סדנה 19: מרחב הדף כמרחב החיים - השפעת צורת הדף על תהליכי התפתחות ושינוי בטיפול
- 34.....**תמר חזית**.....
- סדנה 20: כשידע מחקר המוח פוגש תודעה, סובייקטיביות ויחסים - סדנה בתנועה ובשילוב אמנויות
- 36.....**ד"ר שרון וייסוסר**.....
- 37.....סדנה 21: מעבר לגבולות המילים – מודל ה-F-D-R, הדרכה ב DvT **סמדר בן עמי וגדעון זהבי**.....

הרצאה 1: מהאישי למקצועי ובחזרה – מבט רפלקטיבי מתוך 40 שנות טיפול |

אבי הדרי

מתוך מבט על 40 שנות עבודתי כדרמה תרפיסט - כמנהל תכניות הכשרה, מטפל, מורה, ומדריך.

דרך החיבור בין עיסוקי כמורה למשחק, ומומחה בגשטלט אשתף בנקודות משמעותיות בקריירה ובמחשבות לקראת פרישה.

אספר על פרידה ממקומות עבודה שהיו משמעותיים ועל מחשבות על שילוב האומנויות בטיפול. אספר על עבודתי כיום, כדרמתרפיסט.

אבי הדרי -

מומחה בדרמה תרפיה וגשטלט, לימד שנים רבות באוני' לסלי ובסמינר הקיבוצים. מקים וראש התכנית ה MA בדרמה תרפיה בלסלי, שלוחת ישראל, מרצה באופן קבוע באוני' ניו-יורק.

אתר: <http://avielhadari.com/>

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

הרצאה 2: מושגים חדשים להתבוננות, הערכה והבניית תהליך טיפולי מבוסס אמנויות | ד"ר רונן ברגר

הרצאה זו תציג שני מושגים ומודלים חדשים שבעזרתם ניתן להתבונן, להבין, לתכנן ולבקר התערבויות טיפוליות מבוססות אמנויות. אלו צירים ייחודיים לנו, המטפלים באמנויות, הנובעים ומתמקדים בשאלות של צורה אמנותית-אסטטית. המושג הראשון "פירמידת התהליך מבוסס האמנויות" מהווה פרדיגמה שיוצרת אינטגרציה בין החשיבה הצורנית, הדינאמית, הנרטיבית והתרבותית ועוזרת למטפל לבחור את דרך ההתערבות היצירתית הרלוונטית בכל שלב בטיפול (ברגר, בהכנה). המודל השני "לגלם דמויות רבות" מגדיר את תפקידי המטפל של תפקידי האומן ומציע להתבונן, לבחון ולבחור דרכם את התמקמות, תפקידי ועמדת המטפל דרכם. הוא מאפשר לזהות בחירות תפקיד לא מותאמות ולהציע דרכים לשפרן (ברגר 2015). שני המודלים החדשניים שיוצגו בעלי רלוונטיות לכלל המטפלים באמנויות ולעבודה בכל מדיום אמנותי – בתנועה, בדרמה, באמנות פלסטית ובסיפור. ההרצאה תציג את המודלים ואת משמעותם בטיפול ובהדרכה. היא תתייחס לערך הרב שיש להדרכה מבוססת אמנויות ולתפקידה בהמשך התפתחותנו המקצועית במתן כלים יצירתיים, השראה ופיתוח זהותנו המקצועית הייחודית ומבוססת האמנויות.

לקריאה נוספת:

ברגר, ר. (בהכנה). מושגי יסוד בעבודה מבוססת אמנויות. בתוך: ברגר (עורך). שילוב אמנויות בחינוך והוראה. (ספר).

ברגר, ר. (2015) לגלם דמויות רבות - לדבר בשפות רבות. בתוך: ברגר. (עורך). להתבונן ביצירה – לראות את הנפש. קריית ביאליק. הוצאת אח.

Berger, R. (2017). Shifting roles: a new art based creative supervision model. *The Arts in Psychotherapy*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.aip.2017.04.010>

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 1: להתחיל בפסגה - זן, דרמה ואמנויות אחרות | בהנחיית ד"ר דני יניב

דרכים רבות יש לטפס על הר. דרך הזן היא להתחיל בפסגה. ולמרות שאינה רציונלית, זוהי דרך מעשית מאד. למשל, כדי להיות רגועים ובטוחים בעצמנו במצב שבדרך כלל מלחיץ אותנו (במשפחה, אצל רופא השיניים, בכנס וכד'), תעזור לנו היכולת להתנהג "כאילו" (as-if) אנחנו רגועים ובטוחים בעצמו. כך מתחילים לטפס בפסגת ההר.

ההזמנה לפעול ב"כאילו" היא הזמנה לשחק, ובעוד שהיא רלבנטית במיוחד לפסיכודרמה ולמשנתו של ד"ר י.ל. מורנו יוצר הפסיכודרמה, היא מהדהדת כמובן לכל תחומי הטיפול באמנויות - תנועה ומחול, אמנות חזותית, מוזיקה. מושגים ותהליכים נוספים משותפים לתורות אלו הם - "ספונטניות", "פעולה" ו"הרגע". בעוד שמחשבה - מכונת המושגים - מעכלת ומעריכה את מה שקורה בהתאם לדרישות שלה עצמה ומתווכת תמיד ע"י השפה, הספונטניות מופיעה כאשר מילים חדלות להתכתב עם העובדות ("להתחיל בפסגה"), ומזמינה להיפרד מהמילים ולחזור לעובדות. בעובדות נוכל למצוא את ה"כאילו" קם לחיים. שם הספונטניות טבעית וללא מאמץ. שם האובייקט והסובייקט חד הם.

מהן האפשרויות הנפתחות בשילובן של אמנויות שונות במעבר מחשיבה לפעולה ספונטנית? ומה ניתן מכאן להסיק לגבי המשותף בין הזן לבין הפסיכודרמה והאמנויות אחרות? שאלות אלו נמצאות ברקע הסדנה המוצעת ובאופן טבעי, אלתור, תנועה ושתיקה יהיו נוכחים בה. במהלכה נאסוף ונחווה רגעים של פעולה ספונטנית תוך שימוש בכלים מאמנויות שונות. המטרה תהיה להשתחרר ממגבלות ה"אני" ולפעול בישירות, לשחק בספונטניות. עקרונות אלו יובילו את חלקה הראשון של הסדנה שיכלול היכרות ועבודה בקבוצות קטנות, ואת חלקה השני שיכלול עבודה מונחית בפסיכודרמה. הסדנה מציעה לפיכך חוויה ותרגול של הדרך לריפוי שלנו ושל מטופלינו באמצעות אמנויות.

ד"ר דני יניב - פסיכודרמטיסט, מנחה קבוצות, מרצה בבית הספר לטיפול באמנויות באוניברסיטת חיפה. מטפל במבוגרים, בילדים, ובעצמו.

דוא"ל: daniyaniv5@gmail.com

לקריאה נוספת:

- Humphreys, C. (1960). *The Way of Action: The Buddha's way to enlightenment*. London: Allen & Unwin.
- Moreno, J. L. (1964). *Psychodrama: Volume 1* (rev. ed.). New York: Beacon House.
- Yaniv, D. (2018). Trust the process: A new scientific outlook on psychodramatic spontaneity training. *Front. Psychol.* 9, Article 2083.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 2: מנועי הסיפור - להמציא ולכתוב סיפור בקלות, לעומק ומתוך הקשבה פנימית | בהנחיית ד"ר דינה כהן-אור

'מנועי הסיפור' הוא כלי לתמיכה בכתיבה יצירתית-טיפולית בעל-פה - Storymaking therapy שפותח במחקר הדוקטורט שלי (כהן-אור, 2018). הוא מתמקד בהקשבה עמוקה ואינטואיטיבית לעולם הפנים של הדמויות ולמציאות הסיפורית ומבטא אותן בסיפור. 'מנועי הסיפור' תומך בהבעה או כתיבה אותנטית וביחזוק החוסן האישי בדרך ספרותית שבה יש מקום לריבוי קולות וקריאות (Bakhtin, 1981).

בסדנה אני מזמינה אתכם להרפתקה סיפורית במקצב המזרים את הכתיבה-היוצרת בין תנועה ומנוחה, Being I Doing. ההתנסות משלבת צילומים, משחק בקלפים של 'מנועי הסיפור', כתיבה ושיח. העבודה עם "שלושת המנועים" מבססים קרקע לכתיבה של סיפורי-ריפוי ולביטוי קריאות פנימיות וחוסן בכל מדיה אמנותית. הכלי פותח על בסיס תיאורית הגשטלט, גישת מקניף לדימויים כאוטונומיים, תיאורית המיתוסים היונגיאנית ומודל החוסן של מולי להד.

ד"ר דינה כהן אור - מטפלת מומחית ומדריכה בתחומי הביבליותרפיה ופסיכותרפיה הצבע, מטפלת בקליניקה בהוד השרון ובתכנית 'דרך צלחה' של עיריית אשדוד, ומרצה בתחומי הביבליותרפיה, פסיכותרפיה הצבע וטבע תרפיה במכללת לוינסקי, מרכז **פסיכותרפיה הצבע** ובפסגות"ת משרד החינוך. מנהלת שותפה במרכז **עמֶטֶבֶע**. פיתחה מודלים שהוצגו בכנסים בינלאומיים ובספר 'להתבונן ביצירה - לראות את הנפש' (כהן-אור ופישר, 2015) דוא"ל: Dina.cohenor@gmail.com

לקריאה נוספת:

כהן-אור, ד' (2018). ניתוח והבניה של תמורה חיובית ומשאבי חוסן בגיבור בין ספרות-משווה לכתיבה יצירתית ביבליותרפיה. חיבור לשם קבלת דוקטור לפילוסופיה, אוניברסיטת בר-אילן, ישראל.

כהן-אור ד. ופישר י. (2015). ציר ה'סתם-צורה' - מפה להערכה והתערבויות טיפוליות מבוססות אמנות בגישת פסיכותרפיה הצבע. בתוך: ברגר, ר. (עורך וכותב שותף) להתבונן ביצירה - לראות את הנפש, מודלים וגישות להערכה ולהדרכה בטיפול מבוסס אמנויות, פרי יצירתם של מטפלים ישראלים. קריית ביאליק: הוצאת אח (עמ' 172-139).

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 3: מסענו על פני האדמה - הכרות עם שיטת משחקי האדמה | בהנחיית

איתן שקד

משחקי האדמה היא שיטה טיפולית המבוססת על החיבור לאדמה, המשחק והיצירה באדמה ובבוץ. מאז היות האדם, מערכת יחסיו עם האדמה הייתה בסיס להתפתחותו הפיזית, האינטלקטואלית והרוחנית. האדמה היא בסיס לתחושת היציבות-הקרקוע, ההכלה, ההורות, השורשיות, היצריות והצמיחה. האדמה עוטפת את מעגל חיי כל היצורים בין לידה ומוות. האדמה היא בסיס למסענו, היא נושאת את המקור ממנו באנו ומהווה את המקום שאלינו נחזור.

שיטת משחקי האדמה חוקרת את ערך האדמה בחיינו ומאפשרת עירור של תהליכי התפתחות והחלמה באמצעות המגע באדמה והיצירה בה. השיטה נגעת ברצף תהליכי ההתפתחות האנושית, כפי שהם באים לידי ביטוי בשלבי התפתחות המשחק. שיטת משחקי האדמה מאפשרת תהליכי ויסות חושי. היצירה באדמה הופכת לבבואת הנושאים הנפשיים, וייחודה של שיטת משחקי האדמה קשורה בכך שתוצרי היצירה יכולים להפוך למשחקים וצעצועים, שהמשחק בהם, פותח מרחב עצום נוסף של ביטוי והתפתחות לתהליכים נפשיים. בסדנה שלנו ניצור מרחב שיישא את דרכנו. נעצב אותה על ידי הפיסול באדמה וכן הוספה של חומרי טבע שונים. נוכל לייצג בדרך שלנו צמתי דרכים, נקודות משבר, משאבים וצמיחה, נקודות של התכנסות פנימה ויציאה אל האור. אז נגיע אל הרגע הזה ממש, ונניצג אותו, באופן שיישא את מהות ההווה שלנו. מכאן ניצור את השער אל העתיד שלנו. זה יהיה שער ייחודי, שער אדמה וממנו יימשך משעולנו אל העתיד.

איתן שקד - MA; B.ed דרמה-תרפיסט, מטפל רגשי בטבע מפתח גישות משחקי האדמה ומרחבי התחושות, עובד במרכז "משאבים" בקריית-שמונה וכן במתי"א צפת. מנחה סדנאות והכשרות. מחבר הספר "משחקי האדמה" 2017.

דוא"ל: eitan.adama@gmail.com

לקריאה נוספת:

שקד, א. (2018) משחקי האדמה. אבן יהודה: אמציה.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 4: גוונים בתנועה - מפגש בין תנועה לצבע | בהנחיית יעל ברקאי ומיכל בן טובים

טובים

כל אחד חווה בחייו חוויות שונות אשר זכרוןן מוצפן בגוף. חלק מהזיכרונות הופכים לחסמים המעקבים אותנו מהתפתחות רגשית רצויה ומשפיעים על התנהלותנו בחיי היום יום.. כמטפלים אנו פוגשים מטופלים רבים אשר חסמים אלו אינם נגישים ואנו מתקשים לנהל דיאלוג עם חלקים אלו.

המעברים בין ביטוי בצבע לבין ביטוי בתנועה והשילוב ביניהם, מזמנים ביטוי יצירתי וגילוי של תנועה פנימית, תנועה חבויה מהלא מודע. נקודת המפגש, בין הנעת הצבע להנעת הגוף מעודדים כוחות סמויים להתגלות ולהופיע ומתוך כך מאפשרים גילוי עצמי ושחרור מחסמים הנצברים בגוף.

בסדנה נתנסה במעברים בין ביטוי בתנועה לבין הביטוי בצבע, ונשלב ביניהם, נפגוש את יתרונות השילוב כדרך עבודה עם ילדים ומבוגרים. נגלה כיצד התיידדות ודיאלוג עם התנועה, הגוף והיצירה מאפשרת תהליכי התפתחות וקבלה עצמית וכך גם תנועה יותר חופשית וזרימה בחיים.

דרך העבודה מתבססת על עקרונות מעולם הטיפול בתנועה ועל אלמנטים משיטתו של ד"ר ג'ורג' שטרן, "טיפול לא מילולי בצבע"
*מומלץ לבוא בבגדים נוחים לתנועה ולעבודה בחומרי יצירה "רטובים"

יעל ברקאי - M.A. מטפלת בתנועה מוסמכת ומדריכה, מטפלת משפחתית מוסמכת מדריכה.

ריכזה את התכנית להכשרת מטפלים בתנועה במרכז להכשרת מטפלים ביצירה והבעה במכללת סמינר הקיבוצים תל אביב בין השנים 1993-2014.
מנחה במסגרת הקורס להנחית קבוצות אוניברסיטת תל-אביב כ-30 שנה
בנוסף מנחה קבוצות וקורסים בתנועה אותנטית ומטפלת ביחידים ובזוגות.
דוא"ל: yaelbarkai@gmail.com

מיכל בן טובים - מטפלת בתנועה, עובדת סוציאלית קלינית, מנחת סדנאות וקבוצות בטיפול בתנועה ו"בגוונים בתנועה" גישה המשלבת תנועה וצבע בכנסים ימי עיון בארץ ובחו"ל, מרצה בהשתלמויות לאנשי חינוך וטיפול, ובתוכנית להכשרת מטפלים. עובדת במשרד החינוך. מטפלת בנשים בקליניקה בת"א.

אתר: www.confidance.co.il דוא"ל: michalbt@gmail.com

לקריאה נוספת:

Bentovim, M. (2016). Transitions between dance, movement and visual art as a therapeutic method for children, adolescents, and adults // In A.Kopytin (ed), Art Therapy and Art Pedagogy: New Possibilities for Development and Socialization of a Personality. Proceedings of International Scientific-Practical Conference, Gryazi-Lipetsk, July 21-22, 2016, Vol.1, (pp.59-63). St.Petersburg: Skifia-Print

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
חמישי

סדנה 5: המרכיב הסודי של הטיפול בטבע - גילויים חדשים לקראת מודל

להתערבות תרפויטית בטבע | בהנחיית לייה נאור

סדנה זו היא הזדמנות לחוות את הערך התראפויטי של חיבור למרחב הטבעי דרך תרגילים מגוונים דרכם נתוודע לאיכויות הייחודיות הגלומות בטבע. הסדנה בנויה מחלק חוויתי, שיח ער – בעיקר סביב הבנות וחידושים בתחום ומסתיימת בכלים ופרקטיקות שניתן לשלב בחיים ובעבודה כדי להעמיק את החיבור לכוח החיים ולטבע.

*הסדנה תתקיים בחורשה סמוכה למכללה

*יציאה ברכבים פרטים מהמכללה, נתארגן במקום

*מומלץ לבוא בלבוש נוח לתנועה ושהות בטבע, ולהצטייד במים ובחומר דוחה יתושים

לייה נאור - מטפלת בדרמה ותרפיסטית בטבע. שחוקרת תהליכי טרנספורמציה והתפתחות דרך הטבע. עבודת הדוקטורט שלה (לקראת סיום) מציג מודל לטיפול בטבע. דרך "דרכים לדעת" שהקימה מובילה לייה מסעות לבודדים וקבוצות להתפתחות וחיבור ליעוד. היא מכשירה אנשי חינוך וטיפול לעבודה עם הטבע, בעלת קליניקה פרטית, מרצה ובעלת פרסומים רבים בתחום.

דוא"ל: www.leanaor.com

לקריאה נוספת:

- Naor, L. (2017). Expressing the fullness of human nature through the natural setting. In Kopytin, A., & Rugh, M. (Eds.). Environmental Expressive Therapies: Nature-Assisted Theory and Practice. (pp. 204-226). New York, NY: Taylor & Francis.
- Naor, L., & Mayselless, O. (2017). How Personal Transformation Occurs Following a Single Peak Experience in Nature: A Phenomenological Account. Journal of Humanistic Psychology, 57 (4), 13 – 24.
- Naor, L., & Mayselless, O. (2017). Nature Therapy - Cultivating Full Human Potential and Personal Wholeness through Nature. In Pfeifer, E. (Ed.). Nature in Psychotherapy and Arts Therapies Vol.1. Wiesbaden, Germany Reichert Publishing. (Publishing in process)
- Naor, L., & Mayselless, O. (2017). Nature therapy – methods and tools for intervention. In Pfeifer, E. (Ed.). Nature in Psychotherapy and Arts Therapies Vol.2. Wiesbaden, Germany Reichert Publishing. (Publishing in process)

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 6: המעגל הקבוצתי - פעילויות משחקיות לקידום תהליכים בקבוצה |

בהנחיית ניר רז

השימוש בצורת המעגל מדגיש את הקבוצתיות ההולכת ומתגבשת, את השאיפה לאחדות ולהתקשרות, כלומר את המאפיינים ההכרחיים בשלבים הראשונים בכל תהליך קבוצתי. יונג טוען כי המעגל נושא עמו תמות ארכיטיפיות של הפרדה בין פנים לחוץ, בין קודש לחול, ובכך מייצג סימבולית את המרחב הטרנספורמטיבי של הקבוצה והקהילה ובמקביל מהווה את הסמל הקדום ביותר של העצמי (Jung, 1964).

מערך העבודה במעגל משתנה בהתאם לצורכי הקבוצה (כך למשל המשחק יכול להתקיים בהיקף המעגל, או בתוך המעגל; משחק של יחיד במעגל או מספר משתתפים המציגים יחד למעגל).

בסדנה זו אציג פעילויות משחקיות שמקדמות את הדינמיקה הקבוצתית ובונות את "היכל המראות הקבוצתי". הן תומכות בהחלפת חומרים ולימוד בין-אישי בדרך משחקית ולא מילולית. בסדנה נראה ונבחן כיצד ביצוע שינויים קלים במערך העבודה הקבוצתי יכול להגביר או להחליש את נוכחות מרחב המשחק ובכך לשנות ולנתב את התהליך הקבוצתי. התרגילים שיוצגו בסדנה שואבים את השראתם מתחומי התיאטרון, המחול, אימפרוביזציה, תיאטרון הפלייבק, המוזיקה, סיפור סיפורים, ליצנות רפואית ושילוב האמנויות ומתבססים על ספרי החדש "50 תרגילים במעגל - מיטב תרגילי הדינמיקה הקבוצתית".

ניר רז - במאי, מנחה קבוצות ואמן במה. עוסק 20 שנה בתחומי התיאטרון, הנחית קבוצות

והאימפרוביזציה. מלמד בארץ ובעולם דינמיקה קבוצתית וליצנות רפואית, זוכה בפרס השחקן המצטיין בפסטיבלים בצוותא ובסוזן דלאל. כתב את הספר "50 תרגילים במעגל - מיטב תרגילי הדינמיקה הקבוצתית", כותב שותף בספר "היכל המראות על הבמה-מבוא לפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק" - בהוצאת מרכז אמילי סגול ואוניברסיטת חיפה. כותב מאמרים בתחומי התיאטרון והנחיית קבוצות. מייסד ומנהל שותף במכון לפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק. חבר בקבוצת תיאטרון הפלייבק מראות, מנחה אחד על אחד בתיאטרון ומדריך בבניית סדנאות. עובד כליצן רפואי במרכז שניידר לרפואת ילדים

אתר: www.NirRaz.com, דוא"ל: nirchu@gmail.com

לקריאה נוספת:

Jung, C. G. (1964). Man and his symbols. London: Aldus books.

קובלסקי, ר. רז, נ. וקיסרי, ש. (2019). היכל המראות על הבמה – מבוא לפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק, חיפה. מרכז אמילי סגול ואוניברסיטת חיפה.
רז, נ. (2019). 05 תרגילים במעגל - מיטב תרגילי הדינמיקה הקבוצתית.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
חמישי

סדנה 7: "לארפ", משחק תפקידים חי – כמודל גמיש, נגיש ורב ממדי לעבודה

דרמה תרפיוטית | בהנחיית אורי קורן

רוצים לחוות עצמכם בדרכים חדשות? רוצים לצאת לחופשה מעצמכם לזמן מה ולהיכנס לנעליים של מישהו אחר? רוצים לחקור ולחוות זאת בסביבה משחקית? אם כן, אז בואו ללארפ, משחק תפקידים חי (Live Action Role Play), המבוסס על אלתור של המשתתפים, ללא קהל. זהו אירוע המאפשר למשתתפים לשים עצמם בנעליהן של דמויות שונות. בדומה למשחקי "כאילו" ששיחקנו כשהיינו ילדים, רק באופן יותר מובנה ואמנותי. במהלך לארפ כל משתתף בונה דמות, ויוצר ומפתח את הסיפור שלה. האינטראקציות בין הדמויות יוצרות בועה של מציאות חלופית שבה אנו יכולים לחוות ולבדוק את עצמנו לו היינו אנשים או יצורים אחרים בסביבה אחרת ובנסיבות אחרות. עקב העדר קהל הדגש בלארפ הוא לא על משחק אסתטי שמטרתו להעביר את הצופים חוויה משמעותית, אלא הדגש הוא על החוויה שהשחקן עצמו חווה בתור הדמות שאותה הוא משחק. הלארפ מהווה הזדמנות להתנסות בעוצמתם של כלים תיאטרליים באופן עממי ולא מקצועי למטרות של חקר והעצמה עצמית, חקר יחסים בין אישיים, וביטוי אמנותי חובבני. בחדוות המשחק אנו עשויים לגלות בעצמנו צדדים חדשים ששכחנו על קיומם או שלא ידענו שהם קיימים בנו. בנסיבות מתאימות, כגון מסגרת טיפולית, הלארפ יכול להוות מסגרת מפרה למסע של גילוי עצמי המתבסס על הרחקה אסתטית. למסע שכזה השלכות אפשריות על חיי היום יום שלנו. אם, למשל, העזנו לקחת על עצמנו סיכונים רגשיים במהלך המשחק, קיימת אפשרות שנמצא עצמנו נועזים יותר במצבים דומים בחיי היום יום. לארפ, אם כן, מהווה מסגרת אידיאלית, עוצמתית ותקפה לעבודה דרמה תרפיוטית.

אורי קורן - דרמה תרפיסט (מכללת תל חי, רשום ביה"ת) בעל תואר שני (אוניברסיטת קיימברידג', אנגליה) עם התמחות בחקר טקסים מרפאים. עבר הכשרה לעיצוב לארפים (משחקי תפקידים חיים) בבית ספר למעצבי לארפים בסקנדינביה. מתמחה במשחקי תפקידים טרנספורמטיביים ומעביר קבוצות וסדנאות למבוגרים וילדים בארץ ובעולם לקהלים מגוונים, כנסים ייעודיים, מסגרות טיפוליות וכן לקהל הרחב. בעל ניסיון עבודה טיפולית-חינוכית וקלינית עם ילדים, מתבגרים ומבוגרים בבתי ספר, מסגרות חינוך לא-פורמאליות, מסגרות טיפוליות ובמסגרת פרטית.

דוא"ל: uri.koren@cantab.net פייסבוק:

<https://www.facebook.com/groups/1142564332522783/>

לקריאה נוספת:

- Running Larps as a Drama Therapist. In C. B. Nielson, K. Jacobsen Koren, U. (2018). Meland, Y. I. Kot, & L. Pulertis (Eds.), *The Larpwriter Summer School Collection*, pp. 112-131.
- Koren, U., Savchits, V., Sciacova, A. (2018). More Than Two. In C. B. Nielson, K. Jacobsen Meland, Y. I. Kot, & L. Pulertis (Eds.), *The Larpwriter Summer School Collection*, pp. 193-207.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 8: רישום מאחה - מודל עבודה טיפולי ב'רישום מתוך התבוננות' |

בהנחיית נורית וולק

רישום הוא אחד מהענפים המרכזיים באמנות הפלסטית. בהגדרתו הוא מתייחס בו זמנית לפעולה ולתוצר של השארת סימן על גבי משטח באמצעות קו וכתם. הרישום נתפס כנדבך מרכזי בעיצוב תפיסת עולמם ובתהליך האמנותי והאישי של אמנים ויוצרים. למרות מרכזיותו ומיקומו הבסיסי בהתהוות האמנות הפלסטית, נושא זה לא נחקר דיו במסגרת תחום הטיפול באמנות. במודל הנוכחי הורחב המונח 'רישום' ל-'רישום מתוך התבוננות' כשהכוונה ל'רישום מודלי' או 'רישום טבע דומם', בהם מתבוננים באובייקט חיצוני, אך לא רק, כי אם גם בקו, בכתם, בתנועה ובכלל תוצר גרפי אחר, הנמצא על גבי המצע. מודל 'רישום מתוך התבוננות' נבנה ומיושם בקבוצות של בני נוער במסגרת פוסט- אישפוזית, והעבודה באמצעותו מאפשרת תנועה מתמדת בין עולם האובייקטים המופנמים של הרושם, לבין המציאות החיצונית שהוא חווה.

הסדנה 'רישום מאחה' תכלול היבטים יישומיים הקשורים להתמקדות (מיינדפולנס), והתנסות בכניית כתם וקו תוך התבוננות באובייקט חיצוני. נעסוק בחקירה של התנועה המתמדת בין פנים ובין חוץ, בין נפרדות ובין התמזגות תוך התמודדות עם התנועה שבין שיפוטיות לקבלה עצמית. נשתמש בחומרי רישום שונים (פחם, עיפרון ועט) על גבי מצעים שונים ונראה כיצד החומרים הספציפיים תורמים לתהליך הטיפולי הייחודי שתהליכי הרישום וההתבוננות.

בנוסף להתנסות ב'רישום מתוך התבוננות', הסדנה תכלול עיבוד קבוצתי של התהליכים ברישום, ודיון תיאורטי רלוונטי.

המשתתפים בסדנה יוכלו לצאת עם מודל הדרכה עצמית ב'רישום מתוך התבוננות' ועם מודל עבודה טיפולי שניתן יהיה ליישם עם אוכלוסיות שונות.

מודל 'רישום מתוך התבוננות' נבע מתוך התנסות אישית שלי כאמנית ויוצרת שתהליך ההתבוננות הוא חלק אינהרנטי מעבודתי בסטודיו. על תהליך הרישום וההתבוננות כתהליך דינאמי נפשי כתבה הפסיכואנליטיקאית מריון מילנר, ורבים מרעיונותיה באים לידי יישום במודל העבודה.

נורית וולק - מטפלת באמנות, ציירת, מאירת ומטפלת באמנות חזותית בפנימיית "נווה צאלים".

מרצה בקריה האקדמית אונו, אס"א בית הספר לחברה ואמנויות.

דוא"ל: nurit.wolk@gmail.com, טלפון: 054-5936301

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 9: לנוע בין הגוונים - מודל לטיפול קבוצתי קצר מועד ורגיש תרבות

בתנועה | בהנחיית ד"ר גייל סוסקין

הסדנה תציג מודל לטיפול קבוצתי קצר מועד בתנועה המתחשב ולוקח בחשבון מאפיינים תרבותיים ומקדם נושאים כמו תפיסת הגוף ותפיסות העצמי ומכאן רווחה נפשית ו Well-being. הוא מתבסס על פרוטוקול, שנוצר ע"י מנחת הסדנה שפיתחה וחקרה אותו בעבודת הדוקטורט שלה. הפרוטוקול מתאר בפירוט את ההתערבויות ומאפשר ביצועו והתאמותו לאוכלוסיות מגוונות.

הסדנה מציגה את המודל ומקנה כלים יישומיים לתכנון קבוצת טיפול-בתנועה קצרת מועד שניתן ולהתאים לאוכלוסיות שונות ומגוונות וגם בכלים יצירתיים שונים. מודל ייחודי זה הוא כלי התערבות אפקטיבי המשפר מספר מדדי תפיסות הגוף, תפיסות העצמי ורווחה נפשית. *מומלץ להגיע בלבוש נוח לתנועה

ד"ר גייל סוסקין - מטפלת בתנועה, מרצה ומדריכה בכירה, ראשת החוג לחינוך בשילוב אמנויות במכללת אורנים. ניסיון רב בהנחיית קבוצות תנועה לנשים, טיפול רגיש תרבות בציבור החרדי, ובתחום שילוב אמנות ותנועה בחינוך ובהוראה.

לקריאה נוספת:

Suskin, G. (2018). Body Perception, Psychological Self-Perception and Dance Movement Therapy Groups among Haredi Women: A Culturally Sensitive Approach. Doctoral Dissertation Bar Ilan University.

סוסקין, ג' וקרניאלי, מ' (2015). "מבוכה של הגוף" מטפלות בתנועה שאינן חרדיות – במגזר החרדי. דברים, 8, 223-237.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 10: על הקשר בין תאוריית התפתחות והתפתחות המשחק | בהנחיית

גלילה טבצניקוב אורן

"ראוי לזכור תמיד שהמשחק עצמו הוא תרפיה...מן המשחק משתמע אמון" (ויניקוט 1971) יש יחסי גומלין בין משחק והתקשרות. התקשרות בריאה מאפשרת את התפתחות המשחק, אך גם הפוך, משחק מאפשר לתהליכי התפתחות ההתקשרות להתרחש. בסדנה זו נשתמש בתרגילים בהשראת תנועה אוטנטית ומודל ה EPR של ג'נינגס כדי ללמוד יותר על דפוסי ההתקשרות על פי בולבי.

נחקר באמצעות משחק ושירכז כיצד דפוס ההתקשרות משפיע על התפתחות היכולת לשחק באופן משמעותי.

ונחפש ביחד דרכים להעזר במשחק ויצירה כדי לעודד התפתחות של התקשרות בטוחה יותר אצל מטופלים עם דפוס התקשרות בעייתי.

גלילה טבצניקוב אורן - מראשוני הדרמה תרפיסטית בארץ, בוגרת בית צבי 1980, תואר שני בדרמה תרפיה מ NYU 1984, בוגרת בית ספר לפסיכותרפיה פסיכואנליטית בבר אילן 1991, יו"ר ועדת האתיקה של י.ה.ת, עבדה בבריאות הנפש, בחינוך וברוחה עם אוכלוסיות שונות. מלמדת דרמה תרפיה במכללת תל חי מ 1991. ניהלה את השלוחה ללימודי דרמ"ת של מכללת תל חי במרכז.

היום עובדת בקליניקה פרטית, מדריכה קלינית באגודה לילדים בסיכון, במדריכה צוותים רב מקצועיים, ועובדים סוציאלים בטיפול במשחק עם דגש על משפחות בסיכון. מלמדת דרמה תרפיה, תיאטרון טיפולי וטיפול במשחק במכללת תל חי, בפסגות, בבית הספר ללימודי דרמ"ת בשוויץ. ובמסגרות שונות בארץ ובעולם.

דוא"ל: galilato@gmail.com

לקריאה נוספת:

בולבי ג. 1988 הוצאה עברית 2016. בסיס בטוח הוצאת עם עובד תל אביב.

ויניקוט ד.ו. 1971 הוצאה עברית 1995 *משחק ומציאות* הוצאת עם עובד תל אביב

Jennings.S, (2010). *Healthy attachment and neuro-dramatic-play*. London: Jessica

Kingsley.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 11: ציור משותף בפגישה ראשונה – מודל הערכה | בהנחיית יוני שור

בסדנה נתנסה בציור משותף כמודל הערכה לא מילולי בטיפול באמנות. נלמד את עיקרי התפיסה הטיפולית הרואה במטפל והמטופל שותפים למסע טיפולי המתרחש במרחב השפעה הדדית. התבוננות המטפל בשדה המתהווה, נארגת אל תוך השיח הציורי בזמן אמיתי. היא נתונה להתפתחות מתמדת נוכח איכותו הדינמית של המפגש, אשר מכונן את המשך הקשר הטיפולי דרך שפת האמנות.

יוני שור - מטפל ומדריך בכיר בתרפיה באמנות, מלמד ומדריך במכללה האקדמית לחברה ואמנויות- נתניה ובמרכז ויניקוט בתכנית למטפלים באמנויות. מטפל ומדריך בהרצליה

לקריאה נוספת:

שור, י. (2015). ציור משותף - מודל הערכה לא מילולי בטיפול באמנות. בתוך: ברגר (עורך). להתבונן ביצירה – לראות את הנפש. קריית ביאליק. הוצאת אח

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

הרצאה 3: חווית הרשות בטיפול | נונה אורבך

"מהי חווית הרשות?"

זו חוויה רגשית שאנו זוכים לקבל מזולת משמעותי... זו ההתכוונות ממישהו חיצוני אלי, ההשתקפות הנאמנה שלנו כפי שאנו תופסים את עצמנו או כמי שהיינו רוצים להיות. במובן העמוק זו חוויה של קבלה ואישור על עצם היותנו, שכן כך אנו חשים אהובים ונוכחים גם בעיני זולתנו.

חווית הרשות היא חוויה נטולת שיפוטיות שאינה נושאת עמה ציפיות לשינוי ולהתאמה. להפך, זו הרשאה שאינה תלויה בדבר קבוע וידוע מראש. אנו רשאים להיות מי שאנחנו... הרשות משקפת את הפוטנציאל הרחב ביותר של הפרט בעיני זולתו ומהווה הד למשאלותיו ולתקוותיו הכמוסות.

התחושות שמצטברות מאיכות קבלה כזו הן העצמה, תקווה, רווחה, רכות, קבלה עצמית, הפחתת הנטייה לפרפקציוניזם והפחתת חרדות. בעקבות זאת מתגלות בטבעיות גם עדינות, חמלה ורכות כלפי אחרים. כל אלו יופנמו ויוטמעו כקול פנימי מעודד שישקף לאדם את כוחותיו ויכולותיו המרביים לאורך חייו. חווית הרשות היא כאוויר לנשימה בטיפול ובחינוך. לעיתים קרובות הרגעים שמניעים התפתחות וטרנספורמציה עמוקה מתרחשים בזכות ההרשאה."

על מנת לאפשר חווית רשות יש צורך לראות את המטופל באופן מעמיק. הדרך שלי לעשות זאת היא באמצעות הכרות פנומנולוגית של הגרעין הרוחני.

"**המונח "גרעין רוחני"** מכיל את תמצית הווייתו של היוצר. טביעת אצבע זו ניכרת בפעולותיו, בדימויו, במחשבותיו וברגשותיו כפי שהם מנכיחים את עצמם בעשייה בחומר... לכל בן אנוש מורשת משולבת וייחודית של העדפות ופעולות המשאירות סימנים חזותיים אופייניים... סימנים אלו הם שזירה מופלאה בין האישי לאוניברסלי באין-סוף וריאציות. אותה חתימה ייחודית תפתח ותתעשר לאורך חיי האדם, אם רק תינתן הרשות וההזדמנות לכך." ניתן לאסוף מידע פנומנולוגי בכל גישה טיפולית. זה עיקרון אוניברסלי שאינו קשור לטכניקה. המטרה הטיפולית של כולנו היא ליצור תהליך המזמן מצבי רשות, ומעודד כך טרנספורמציה וריפוי. ואכן, חוויות הרשות היא קפסולה של זיכרונות מכווננים שמקושרת, בדרך כלל, גם לאדם מיטיב. מקופלת בה אמפתיה, קבלה, חמלה, אופטימיות ואהבה. אלה רגעי כוח שניקח לתוך חיינו גם במצבי משבר.

להרצאה נקדים תהליך יצירה קצרצר, שדרכו נוכל לחוות את הנאמר גם ביחס למעשה ידינו.

הכנס החמישי - היצירה לב הטיפול

הציטוטים מתוך: סטודיו טוב דיו, חומר, פעולה ומרחב בטיפול באמנות ובחינוך, נונה אורבך, רסלינג, 2019.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

הרצאה 4: כשידע מחקר המוח פוגש תודעה, סובייקטיביות ויחסים | ד"ר שרון וייסווסר

תוך התייחסות לידע חדשני מתחום חקר המוח ההרצאה תפתח צוהר אל מסתורי המוח האנושי ותפקודיו הקשורים בתהליכי גיבוש 'העצמי' ונושאים הקשורים באופני חוויית האחר, הקשר הבין אישי והסביבה. היא תרחיב את ההתבוננות על החוויה התוך-אישית והבין-אישית, תחקור ותקדם חשיבה אינטגרטיבית והאינטר-דיסציפלינרית רלוונטית לעבודת המטפל באמנויות.

ניגע בנושאים כמו:

* החיבור בין 'הגל האפקטיבי' של "הגוף החש" לבין יצירת של ייצוג מנטלי, אסוציאטיבי, אשר מניב הרגשה מודעת

* פענוח המוח את איתותי הגוף, כיצד קולט ומייצג את הסביבה ואת המצב הפנימי
* ממדיו השונים של העצמי במוח והקשרם לגוף החש ונע, לזיכרון, לספונטניות ולתהליכים רפלקטיביים

* המוח האינטר-סובייקטיבי ואמפטיה, על גווניה השונים, מערכות מוחיות של סימולציה גופנית- (embodied-simulation) ומנטליזציה; הקשר בין הבנת האחר לחוויית העצמי ולנפרדות.

* פעילות משותפת, הדדיות והתיאום המוחי (Brain-to-brain coupling) שמתרחש ברגעי סנכרון.

נקשר בין הרעיונות האלו לגמישות (פלסטיות) מוחית המאפשרת יצירה ושינוי ולעבודתנו בשפת היצירה, בטיפול באמנויות. נבהיר את משמעות תפקודי הגוף והמוח הפיסי-הממשי ביצירת תמונת הנוף הנפשית ואת הקשרם לעבודתנו.

ד"ר שרון וייסווסר - מטפלת בתנועה ומחול, עובדת בקליניקה פרטית, רכזת גן תקשורת מטעם העמותה לילדים בסיכון- המרכז לטיפול וחקר באוטיזם. בעלת דוקטורט בתחום חקר המוח- דחק נפשי (סטרס), טראומה וזיכרון רגשי; מרצה במכללה לחברה ואמנויות; עובדת בנוסף עם קבוצות 'מסע מחול' פרויקט של הסוכנות היהודית בשיתוף להקת המחול הקיבוצית.

רשימת פרסומים: https://www.researchgate.net/profile/Sharon_Vaisvaser/research

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 12: חילוף חומרים נפשיים בפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק | בהנחיית

רוני קובלסקי ושושי קיסרי

פסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק היא שיטת טיפול מתפתחת בה חברי קבוצה בונים מרחב תיאטרוני-אלתורי סביב סיפורים מחייהם – דבר המאפשר ביטוי סימבולי ועיבוד שלהם בצורה אפשרית יותר לעיכול ולהפנמה מחדש. במסגרת תהליך העבודה עוברים חברי הקבוצה שוב ושוב בין מצב בו ניתנת להם ההזדמנות "לשחק את האחר", לבחון ולתרגל את החוויה והיכולת להתבונן על המציאות מנקודת ראותו, לבין "לתת לאחר לשחק אותי" – לעשות שימוש באחר לשם הרחבת פרספקטיבת ההסתכלות של העצמי. תהליך זה מאיץ את תהליך "חילוף החומרים הנפשיים" (Exchange) בין חברי הקבוצה – תהליך בו מתאפשרת צמיחה נפשית מתוך הרחבת העצמי על ידי המפגש עם תכניו הנפשיים של האחר.

בסדנה זו נתנסה בעבודה קבוצתית באמצעות תיאטרון פלייבק. נספר סיפורים מחיינו העכשוויים, מזיכרונות העבר ומחשבותינו אודות העתיד ונחווה את ההשפעות הנפשיות של בניית מרחב משחקי אלתורי סביבם דרך חשיבת החלום הקבוצתית, הדימויים, האסוציאציות, ההנאה מהתהליך היצירתי והמרחב הבין אישי הנוצר בעבודה התיאטרונית.

רוני קובלסקי - פסיכולוג קליני בכיר. מדריך בטיפול ובאבחון. ראש המכון הישראלי לפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק. חבר במכון לאנליזה קבוצתית. מרצה ומדריך במרכז וניקוט בישראל, במכללה לחברה ואומנויות ובמכון מגיד לפסיכותרפיה – האוניברסיטה העברית. שיחק, כתב וביים בתיאטרונים שונים. הקים את "קבוצת התיאטרון הגדה השמאלית" ואת פרויקט התיאטרון הישראלי-גרמני "דור שלישי". זכה בפרס "ARENA" האירופאי לכמאים צעירים.

שושי קיסרי - דרמה תרפיסטית, דוקטורנטית בחוג לגרונטולוגיה באוניברסיטת חיפה. מחקרה עוסק בשילוב בין פסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק וטיפול נרטיבי בגיל השלישי. דרמה תרפיסטית במסגרות פרטיות וציבוריות. מרצה ומדריכה באוניברסיטת חיפה, במכללה האקדמית תל חי ובמכון הישראלי לפסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק.

לקריאה נוספת:

קובלסקי, ר., רז, נ., וקיסרי, ש., (2019). היכל המראות על הבמה: פסיכותרפיה בתיאטרון פלייבק. חיפה: מרכז אמילי סגול למחקר בטיפול בהבעה ויצירה, אוניברסיטת חיפה.

Kowalsky, R., Raz, N., & Keisari, S., (in print). Hall of Mirrors on Stage: Psychotherapy in Playback Theater. *The Arts in Psychotherapy*

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

סדנה 13: צבע, צורה ומה שביניהם - מוקדי הערכה כמפה להתערבויות

תרפויטיות בגישת פסיכותרפיה הצבע | בהנחיית יואב פישר

פסיכותרפיה הצבע (color psychotherapy -CPS) הינה גישת טיפול פסיכודינמית ייחודית מבוססת אמנות, אשר יסודותיה הראשונים הונחו בשנות ה-60 של המאה הקודמת ע"י הפסיכיאטר והפסיכואנליטיקאי ד"ר ג'ורג' שטרן. הגישה מקשרת בין מסגרות תאורטיות שונות בשדה הטיפול והאבחון, כמו הגישה הפסיכואנליטית, הגישה האקזיסטנציאלית, גישות התפתחותיות ותיאורית הגשטלט. בבסיס הגישה נמצאת ההנחה כי דרך המלך לריפוי עוברת דרך שינוי התפיסה הקוגניטיבית-רגשית ודרכי הביטוי הרגשי-קוגניטיבי. קיימת התמקדות בחיזוק מוקדי כוח נפשיים קיימים, בגילוי אזורים חדשים "בריאים", ובשינוי דפוסי התנהלות פנימית ותפקודית. פסיכותרפיה הצבע מציגה דרך מקורית להעמקת היכולת לאבחן ולדייק בהתערבויות הטיפוליות ובגיוון שלהן. הכלים המרכזיים לביצוע מהלך זה הינם מבחן הרורשאך ו"מפת הסתם-צורה". כלים אלה מאפשרים למפות את דרכי פעולתם של המערכים הרגשיים (גורמי ה"צבע והסתם") והחשיבתיים (גורמי ה"צורה") של המטופל, ולהבין את מידת תרומתם להסתגלות ולמיצוי הפוטנציאלים שלו. המיפוי המאבחן-מטפל של פסיכותרפיה הצבע, מאפשר הערכה מצבית בכל נקודה נתונה בטיפול, "לסמן" בהתאם אזורי התערבות רצויים, ולהגיש גירויים וחומרים שיקדמו את המשך המהלך הטיפולי. בסדנה נקיים הכרות חווייתית ומושגית עם פסיכותרפיה הצבע ועם יסודות ציר הסתם-צורה. נערוך התנסויות בצבע ובצורה, שיאפשרו לחוות את החיוניות, התנועה והיצירתיות שמעוררת העבודה בהתאם לעקרונות הגישה. נזמן את המשתתפים לזהות את נקודות החיבור האינדיבידואליות בין עולמם הפנימי לבין חומרים, צבעים ותהליכי יצירה. נשוחח על ההקשר של ההתנסויות השונות למושגים מתוך ה-CPS. ובעיקר, נשתדל ליהנות.

יואב פישר - פסיכולוג קליני בכיר, מדריך בפסיכותרפיה ובפסיכודיאגנוסטיקה, מנחה קבוצות למידה והכשרה בפסיכותרפיה הצבע וממפתחיה המרכזיים של הגישה.

דוא"ל: colorpsych@gmail.com אתר: www.colorpsy.co.il

לקריאה נוספת:

כהן אור ד., ופישר י. (2015). ציר ה'סתם-צורה'. מפה להערכה והתערבויות טיפוליות מבוססות אמנות בגישת פסיכותרפיית הצבע. בתוך: ברגר (עורך). להתכונן ביצירה לראות את הנפש. קרית ביאליק, הוצאת אח". ע"מ 139-172

פישר, י. (2017). סליים (SLIME) כחומר נפשי: ערכו הפסיכותרפויטי בראי מושגיה של פסיכותרפית הצבע. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 6/4/2019, מאתר פסיכולוגיה עברית: <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3617>

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

**סדנה 14: טיפול – אמנות – לחימה: אומנויות לחימה כציר משמעותי בטיפול |
בהנחיית יאיר אמיר-הימל**

אחד הדברים המוכרים אצל אמני לחימה ברמה גבוהה, הוא היכולת לצפות את תנועת גופו של יריבם, ובאופן זה להגיב באופן מותאם בצורה אופטימלית לכל היבט גופני-נפשי של פעולתו – לאיבר הנבחר, לצורת התנועה, טונוס השריר, זמן היציאה והקצב שלה. נפשו של היריב, זעמו וחרדתו, מצויים שם בעורו ובבשרו. אם נניח לרגע בצד לצורך התרגיל המחשבתי את כותרת המפגש בין השניים "לחיים ולמוות" ברמה הקונקרטי, נמצא כי אומן הלחימה מצוי בעמדה של קשב עמוק ביותר ליריבו, המקבל ביטוי של כניסה "תחת עורו" של היריב, באופן המתחבר באופן עמוק ובלתי אמצעי לחווייתו, ויוצר עימו סינרגיה גופנית מושלמת. זו סינרגיה שדורשת אמפתיה קינסטטית ויכולת למקד את כל תשומותיו החושיות, רגשיות וקוגניטיביות באחר. בדיוק כמו הורה או מטפל מותאם. בחזרה לביטוי "לחיים ולמוות" המגדיר את טיב המפגש בין שני הלוחמים, הרי שמשמעותו המטאפורית הולמת לדעתי את הטיפול הרגשי בצורה מדויקת. התהליך הרגשי מתפקד כלידה מחדש, המסייע ליצירת תהליך גדילה הכרוך באבל על חלקי נפש הממשיכים להתקיים בחיינו באופן פתולוגי, ולצידם עמידה על ניצני חיות פוטנציאליים בלתי ממומשים. כך שותפים הלוחמטפל והלוחמטופל יחדיו לרגעי being גופניים נפשיים מכוננים.

טיפול באומנויות לחימה מבקש ליצור סינתזה מטאפורית הכורכת את ההתמודדות ההישרדותית עם נוכחות טיפולית עכשווית המציפה היבטים גופניים נפשיים של המטופל ומאפשרת מגע ממשי וסמלי משותף. דרכי העבודה והפירוש מבוססות על תפיסה פסיכואנליטית אינטר-סובייקטיבית המתבוננת בתופעות המוכרות מעולם הטיפול הדינמי באופן המייחס משקל רב לתחושות הגוף כקרקע להבניית רגשות וסכמות חשיבה ופרשנות הן עבורנו כמטפלים והן עבור המטופל, כאשר המטפל עצמו הינו בעל נוכחות אקטיבית, רגשית וחושית, לעתים כיריב, לעתים כעד ולעתים כשותף.

עיצוב זירת הקרב, בחירת התפקידים, כלי הנשק, אופן ההתמודדות ועוד נתפסים כייצוגים מחיי הנפש של המטופל, המעצבים באופן מטאפורי את ההיסטוריה ההתפתחותית שלו, את הרפסודה המשפחתית בה הוא חי, ואת אופני הקשר שיוצר עם המטפל כאחר סימבולי. בסדנה נפגוש אחד את השני להתנסות חווייתית עם חרבות שלופות, חצים, קשתות וכפפות אגרוף, ונגלה מי יהיו המטפל/ת האחרונים שישרדו בקליניקה הקבוצתית :-)

יאיר אמיר-הימל - מטפל בתנועה (m.a), פסיכותרפיסט ודוקטורנט לפסיכואנליזה ופרשנות באוניברסיטת בר-אילן. בעברו בעל חגורה שחורה בקרטה שוטקאן ומורה לקראטה מוסמך וינגייט. מטפל ומנהל את מרכז "חץ וקשר" לטיפול באומנויות לחימה.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

סדנה 15: יחסים במים זורמים - טיפול דיאדי בשולחן המים | בהנחיית יעל

ליבנה והגר דורנאי

טיפול דיאדי היא שיטה לטיפול בהפרעות ביחסים בין ילדים צעירים להוריהם. מטרת הטיפול הדיאדי הינה לעודד ולטפח שינויים בחוויה הבין אשית של שתי הדיאדות: ילד-אם, ילד-אב אשר יובילו לשינוי היחסים בתוך הדיאדה. במהלך הטיפול פוגש המטפל את הדיאדות השונות לסירוגין ותפקידו להגביר את המודעות לחוויות המשותפות בתוך המקום הבטוח. נמצא כי: "כאשר מסייעים בידי הדיאדה בהגברת המודעות לחוויות ישירות משותפות, בסיטואציה בטוחה, היא מסוגלת להביא לכניית דפוסי התנהגות שונים חדשים וליצור פירושים נוספים לחוויות בעלות משמעות רגשית, לצד הנטייה לשחזר היבטים כואבים בתוך הקשר" (מרים בן אהרון ושותפות, 1997) העבודה בשולחן המים והיצירה המשותפת של ההורה עם ילדו מהווה דרך ייחודית לטיפול בדיאדה ולשינוי משמעותי ביחסים. המפגש בסביבה המיימית מעניק לילד והוריו חוויות רב חושיות מיטיבות מפתח את היכולת למשחק, מזמן מרחב להכרה והתקרבות הדדית ומהווה מרחב למידה של דפוסי תקשורת חדשים ואופני "יחד" מגוונים. המים מאפשרים הזדמנות ל"אינקובציה מאוחרת": מרכיבים התפתחותיים גופניים, רגשיים שנתקעו/התעכבו מקבלים הזדמנות נוספת לשינוי ולחוויה אחרת. בסדנה ניגע בעקרונות הטיפול הדיאדי, נלמד את חשיבות המים ויתרונות השימוש במים בכלל ובארגז המים בפרט כמדיום מרפא. נתנסה בניתוח והבנה של מערכת היחסים הדיאדית מתוך המשחק המשותף בשולחן המים של הילד והוריו.

דורנאי הגר - M.A, מטפלת באמנות פלסטית ופסיכותרפיסטית, מדריכה מוסמכת. הקימה וניהלה את התוכנית להכשרת מטפלים באמנות במכללה האקדמית תל-חי. מרצה בתוכנית לתואר שני לטיפול באמנות בתל חי, באוניברסיטת חיפה ומרכזת ומלמדת את הקורס לטיפול דיאדי למטפלים וותיקים בסמינר הקיבוצים. מומחית לטיפול דיאדי והדרכת הורים. בעלת קליניקה פרטית בזיכרון יעקב.

יעל ליבנה - מטפלת בהבעה ויצירה M.A מפתחת שיטת הטיפול במשחק עם מים, מחברת הספר *Rising on water*: ומלמדת את השיטה בארץ ובעולם. מרצה במכללת אורנים במסלול של הטיפול במשחק, ומדריכה. מכשירה צוותים טיפולים במדינות מתפתחות.

לקריאה נוספת:

Livneh, Y. (2014). Rising on water – water play therapy.

בן אהרן, מ' ואחרים (1997). מדריך טיפול דיאדי: אם-ילד ואב ילד: גישה דינמית לטיפול בהפרעות יחסים בילדות. חיפה: אוניברסיטת חיפה, החוג לפסיכולוגיה.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

סדנה 16: CBN - מודל פסיכודרמה בשילוב אמנויות לעבודה עם נוער בסיכון ומבוגרים | בהנחיית ד"ר ברכה אזולאי

בגישה הנרטיבית והמערכתית, מודגש כיצד אנו הופכים באופן לא מודע למושעבדים לתכתיבי התפקידים, הדפוסים וההתנהגויות בחיינו וכך יוצרים את הסיפור הדומיננטי, המתאר סיבוך/קונפליקט השולט בתחומים שונים ובמערכות היחסים שלנו. על-פי גישה זו, בני-משפחה הופכים באופן לא מודע למזינים ומשועבדים לתכתיבי הקונפליקט הבא לידי ביטוי במשפחה ככלל או כמתקנז לחבר משפחה אחד.

בתהליך הקבוצתי משתחזרים תפקידים והתנהגויות כמו גם חוויות חיים ראשוניות לא מעובדות.

בסדנה המשתתפים יעברו תהליך דרכו יזהו את התפקידים/ההתנהגויות המוכרות דרך מצבים שונים ומערכות יחסים בחייהם ודרך בחינת הקשר ההדדי שלהם אתם. בשלב הבא יעשה זיהוי של תפקיד אישי הראוי לשינוי, מיפוי השפעתו תוך החצנה מטאפורית והחצנה דרמטית של התפקיד בשילוב אמנויות (פסלים, פלסטלינה, חבלים ועוד חומרי אמנות). המודל יחשוף את הקשר בין התפישות, הרגשות וההתנהגויות של המשתתפים לפירוק סיפורים (סכימה נרטיבית לא סתגלנית) רוויי בעיות כדי ליצור מחדש סיפורים שתומכים בתוצאה הרצויה.

תתאפשר חקירת ה"ריק" כמקום המנסה להתמלא ולייצר תחושת שליטה באמצעות התפקידים.

כמו-כן יושם דגש על זיהוי הדיאלוג הפנימי סביב הפסדים ורווחים, הבנת הבחירות, יצירת תפקיד ה'מטא-רולי' ("האני הבוחר") והחזרת האחריות בבחירות תוך יצירת אלטרנטיבות יעילות.

המטרה היא ליצור באופן אומנותי קרקע ומקום בטוח ליצירה, שם באופן ספונטאני יתקיים ארגון וארגון מחדש של מערכות היחסים על ידי הסיפור הדומיננטי וסיפור מחדש אשר יהוו חלק מעידוד תחושת האחריות של המטופל על חייו. עבודה תרפויטית זו מקדמת אל עבר יצירת הסיפור החדש, אל שיקום המודעות לעתיד.

העבודה בסדנה תיעשה בשילוב כלים חדשים בפסיכודרמה נרטיבית, במודל פסיכודרמה CBN ובגישות שילוב אמנויות.

ד"ר ברכה אזולאי - מטפלת באומנויות ובפסיכודרמה, פסיכולוגית ומטפלת משפחתית מוסמכת. מרצה באוניברסיטת חיפה ובמכללה לחברה ואמנויות, מנחה סמינרים קליניים, מטפלת בקליניקה פרטית, מדריכת סטודנטים ואנשי מקצוע.

הכנס החמישי - היצירה לב הטיפול

מטפלת למעלה מעשרים שנה: עבודה קלינית בנפגעי חרדה וטראומה וכיום מתמקדת גם במתבגרים, ומשפחות באוכלוסיות בסיכון, פרטני וקבוצתי. פיתוח מודלים וסדנאות לעבודה טיפולית בשילוב גישה נרטיבית וטיפול באמנויות. מחקר בתחום עבודה רב-תרבותית וכיום מחקר בתרומת הפסיכודרמה לשליטה עצמית ונטיעת תקווה בקבוצות ובטיפול פרטני.

דוא"ל: brachaz2005@gmail.com, טלפון: 052-367-2932

לקריאה נוספת:

Azoulay, B. & Orkibi, H. (2015). The four-phase CBN Psychodrama model: A manualized approach for practice and research. *The Arts in psychotherapy*. Vol 42, 10-18.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

סדנה 17: אדם בדמות מעגל - מודל לטיפול קבוצתי בשילוב אמנויות | בהנחיית

שרה חודורוב

יום
שישי

"תארו לכם את האדם בדמות מעגל. בתוך המעגל ממוקמים משחקי הגומלין של הכוחות והאובייקטים שיוצרים את המציאות הפנימית של האדם ברגע נתון. הפרטים של העולם הפנימי הזה דומים למפה של העיר ברלין, והחומה מסמלת את מקור המתחים של העולם".
(דונלד וויניקוט, הכל מתחיל בבית, עמ' 63).

"אדם בדמות מעגל" הוא מודל לטיפול קבוצתי בשילוב אמנויות לפיתוח וטיפול מיומנויות וכישורים חברתיים באמצעות משחק השלכתי ושילוב. הוא מתבסס על עקרונות הטיפול הקבוצתי, הדרמה תרפיה והטיפול במשחק ויוצר כלי בעזרתו ניתן לפתח מיומנויות תקשורת בינאישית וכישורים חברתיים: פיתוח יכולת להבנת תחושות ורגשות, הקשבה, ביטוי, הערכה עצמית, לקיחת אחריות, חקירת רעיונות, זיהוי בעיות ומציאת פתרונות. המודל בנוי משלושה שלבים, המהווים שלוש במות משחק מרכזי, וכולל בתוכו מרכיב אבחוני אישי ובינאישי:

שלב א': 'העצמי' כיחידה - הבמה (העולם) היא היחידה העצמית היא הזהות הפנימית.
שלב ב': עולמות נפגשים - חיבור בין העולמות דומה ל"יחד" המתקיים מראשית החיים בין האם לתינוק והוא נמשך ומתקיים בכל סביבה.
שלב ג': הקבוצה כשלם/במה משותפת.

שלושת השלבים מרכיבים יחד מודל עבודה קבוצתי אשר מדמה באמצעים הבעתיים מגוונים תהליכי התפתחות חברתית של היחיד בקבוצת השווים. במשחק השלכתי זה נבנה עולמות, נתבונן במעגלי חיינו נתחבר ל"כאן ועכשיו" בכל אמצעי ההבעה. כדי להגיע לגילוי תחושות ורגשות העולים ועוזרים לנו לחזור לחיבור הטבעי עם עצמנו, ללכת בקצב הטבעי לנו ולהתחבר לפעימה הגדולה של החיים.

הסדנה תציג את עקרונות המודל ואת דרכי פעולתו ותיתן למשתתפים ידע יישומי. לקהלי יעד שונים לעבודה פרטנית, הדרכת הורים, מטפלים וצוותים חינוכיים.

שרה חודורוב - דרמה תרפיסטית M.A ומדריכה. עוסקת בהדרכת ולווי צוותים ומטפלים.

עובדת וחוקרת את הפסיכולוגיה של פעילות הילד מעל 30 שנים וכ- 20 שנים מטפלת בילדים ונוער עם מוגבלויות מגוונות במערכות החינוך המיוחד. מטפלת ומדריכה בקליניקה פרטית בילדים, נוער ומשפחותיהם. מפתחת מודלים לעבודה אינטגרטיבית בטיפול והדרכה בתחום הדרמה תרפיה ומשלבת את כל תחומי היצירה, ההבעה והטבע.

לקריאה נוספת:

חודורוב, ש. (2019). אדם בדמות מעגל – מודל לטיפול קבוצתי לפיתוח כישורים חברתיים וטיפוחם באמצעות משחק השלכת. בתוך: דורון, מ. (עורכת). למה לעשות דרמה מכל דבר – מטפלות בדרמה כותבות חיבורים, מאמרים ומודלים בדרמה תרפיה. אבן יהודה. הוצאת אמציה. עמוד 66-92

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

יום
שישי

סדנה 18: מעיין הנפש - הטאבו, הצל והמואר: תיאטרון בובות ושילוב אומנויות | בהנחיית ד"ר נטע אורן

החיים מפגשים אותנו עם צמתים בהם ההזדמנויות להתבוננות ולבחירה מחודשת פרושות לפנינו, וכך גם מפגשים טיפוליים. נתור יחד בסבך שבילי הנפש שחלקם מוצפי אור שמזמנים מפגש עם מקורות הכוח והמשאבים הנוכחים בחיינו. בהמשך, נשנס מותניים בהתמודדות עם מכשולי טאבו שנערמו ובניסיונות לאיתור עקבות צל, בחיפוש אחר חלקי נפש נשכחים. נמשיך ביצירה באופנים שונים שתנתב את המשעולים בהם נצעד ובובות התיאטרון יהוו עבורינו את תמרורי המסלולים. הצידה לדרך תהיה התקווה ללגום מעט מהמעין ולחוות את הנביעה המתמשכת שבכוחה להזין אותנו גם בחיי היומיום. באתרי המנוחה יינתן הסבר על מודל עבודה שפיתחתי שמהווה את מקור ההשראה להתנסויות האלה ועל אפשרויות היישום במפגשים טיפוליים.

ד"ר נטע אורן - מטפלת באמצעות דרמה ושילוב אמנויות, עובדת עם מבוגרים, מתבגרים וילדים מאוכלוסיות שונות, מדריכה מורשית, חוקרת בתחום, מייסדת מסלול תיאטרון בובות טיפולי בביה"ס לתיאטרון בובות בחולון, מרצה ומנחה במסגרות אקדמיות כמו אוניברסיטת חיפה, המכללה לחברה ואומנות וסמינר הקיבוצים וכן בכנסים מקצועיים בארץ ובעולם. דוא"ל: nettaorenz@gmail.com, טלפון: 054-4523962

לקריאה נוספת:

ד"ר אורן, נ. (2014). עמוד טוטם ותיאטרון בובות - מודל לטיפול קבוצתי בדרמה-תרפיה ובשילוב אמנויות. פרק 3 עמ. 97-132. בתוך: ברגר, ר. (עורך) היצירה - לב הטיפול. הוצאת אח, קריית ביאליק

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 19: מרחב הדף כמרחב החיים - השפעת צורת הדף על תהליכי התפתחות ושינוי בטיפול | בהנחיית תמר חזות

"גישת חיפה" לטיפול באמנות, שפותחה באוניברסיטת חיפה 1981-2008, גיבשה והמשיגה ארגון ייחודי של המערך הטיפולי המדגיש את מרכזיותה של היצירה בתהליך הטיפולי וכולל את חשיבות ההגשה של פורמטים קבועים אך מגוונים בצורתם, לבחירתו של המטופל: עיגול, ריבוע, מלבן צר וארוך, אליפסה ועוד... גלויים ומוצמדים אל לוחות, לבחירתו של המטופל, כמוקד מרכזי בהתערבות הטיפולית. אופן עבודה זה איננו מוכר למטפלים רבים המשתמשים בציור במהלך טיפול, לא בארץ ולא בעולם.

חקר של תהליכי יצירה על מרחבים מגוונים מלמד על השפעת מרחבי הדף וצורתו על תהליכי הבחירה של מרכיבי הסתגלות, תנועה ותפקוד, על העשרה של יכולת ההבעה והיצירה, על התפתחות ושינוי של דפוסי התמודדות ופתרון בעיות ועל שיפור של הביטוי הרגשי והקוגניטיבי, כפי שמשקפים באמצעות שפת היצירה ובסגנון האישי הייחודי לכל מטופל.

הסדנה תוקדש להצגת עקרונות הגישה וחשיבותה גם "כטיפול מונע" - אשר מקדם איפשו של הבעה רגשית עשירה ופותחת חסמים, כחלק מהאופן בו רצוי לפתח את תהליכי היצירה של כלל הילדים החל מגיל הינקות. המשתתפים יוזמנו להתנסות בשיטה זו ולחקור את התהליך באמצעות התכונות פנומנולוגית.

תמר חזות - שייכת לדור החלוצים והמייסדים של תחום הטיפול באמצעות אמנות חזותית בארץ. ייסדה יחד עם פרץ הסה ז"ל את תוכנית ההכשרה הראשונה באוניברסיטת חיפה בשנת 1981 ועמדה בראשה מ-1985-2008. פעילה ב.ה.ת. מ-1974. שוקדת על התפתחות וקידום המקצוע וחברה בוועדת מומחים של משרד הבריאות בעבר ושל המל"ג בהווה. יוזמת, מארגנת, מרצה ויו"ר של ימי עיון וכנסים. מטפלת בילדים ומבוגרים ומדריכה בקליניקה פרטית ברמת ישי. מתמקדת בטיפול בנפגעי טראומה ובהתמודדות עם שכול. מסייעת ומלמדת במדינות נוספות.

לקריאה נוספת:

תמר חזות ויהודית סיאנו (2008). "גישת חיפה" תצפית הערכה וניתוח – ערכת עבודה למטפלים. ביה"ס ללימודי המשך, החוג לחינוך, אוניברסיטת חיפה.

הכנס החמישי - היצירה לב הטיפול

חזות, ת' (2014). "מרחב הדף כמרחב החיים" – "גישת חיפה" לטיפול באמצעות אמנות חזותית. בתוך: כהן אדיר (עורך), עיונים בחינוך - 40 שנה לכתב העת 346-368.

חזות, ת' (2014). "גישת חיפה" לטיפול באמצעות אמנות חזותית – מתודולוגיה של תפיסה ושיטות לארגון המערך הטיפולי ולחקירה פנומנולוגית של תהליכים ותוצרים. בתוך: ב' רונן (עורך), היצירה – לב הטיפול: תיאוריות ומודלים חדשים בטיפול מבוסס אמנויות, פרי יצירתם ופיתוחם של מטפלים ישראלים (עמ' 192-230). קריית ביאליק: אח.

יום
שישי

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 20: כשידע מחקר המוח פוגש תודעה, סובייקטיביות ויחסים - סדנה

בתנועה ובשילוב אמנויות | בהנחיית ד"ר שרון וייסוסר

במהלך הסדנה אציג ידע חדשני מתחום חקר המוח תוך מחקר התנסותי ויצירתי בתנועה ושילוב אמנויות שיתבונן במשמעותו בהקשרים טיפוליים של נוף הגוף-נפש:

* החיבור בין 'הגל האפקטיבי' של "הגוף החש" לבין יצירת של ייצוג מנטלי, אסוציאטיבי, אשר מניב הרגשה מודעת

* יחסים אמפתיים ומערכות מוחיות של סימולציה גופנית- (embodied-simulation) ומנטליזציה

* פעילות משותפת וריתמית והתיאום המוחי האינטרסובייקטיבי (Brain-to-brain coupling) שמתרחש ברגעי סנכרון הדדי.

את הרעיונות הללו נקשור לגמישות (פלסטיות) מוחית המאפשרת יצירה ושינוי, כך תתבהר משמעות תפקודי הגוף והמוח הפיסי-הממשי ביצירת תמונת הנוף הנפשית.

ד"ר שרון וייסוסר - מטפלת בתנועה ומחול, עובדת בקליניקה פרטית, רכזת גן תקשורת מטעם העמותה לילדים בסיכון- המרכז לטיפול וחקר באוטיזם. בעלת דוקטורט בתחום חקר המוח- דחק נפשי (סטרס), טראומה וזיכרון רגשי; מרצה במכללה לחברה ואמנויות; עובדת בנוסף עם קבוצות 'מסע מחול' פרויקט של הסוכנות היהודית בשיתוף להקת המחול הקיבוצית.

רשימת פרסומים: https://www.researchgate.net/profile/Sharon_Vaisvaser/research

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)

סדנה 21: מעבר לגבולות המילים – מודל ה-F-D-R, הדרכה ב DvT | בהנחיית

סמדר בן עמי וגדעון זהבי

ההדרכה (supervision) היא כלי עיקרי להתפתחות זהותנו המקצועית כמטפלות ומטפלים, לבדיקת ופיתוח עבודתנו. במהלך ההדרכה, מועלות סוגיות מעשיות לצד סוגיות דינמיות. המטפלת המגיעה להדרכה מבקשת ליהנות מהניסיון המקצועי של המדריכה ולהתפתח על פני שלושה רבדים מרכזיים:

1. המעשי: מה אני עושה במפגש הבא?
2. הקשר הטיפולי: עיבוד תכנים של העברה והעברה נגדית.
3. הזהות המקצועית: מי אני מול המטופלים שלי והיכן אני בוחרת/ת למקם את עצמי?

המפגש ההדרכתי במודל ה-F-D-R (Form-Deform-Reform) מתחיל בהגדרת שאלת ההדרכה, עובר לדקונסטרוקציה ולחקר השאלה במרחב המשחק ומסתיים בגיבוש אפשרויות חדשות להבנה ופעולה בקשר הטיפולי. בהדרכת DvT אנחנו מזמינים את המודרכים לצלול ביחד איתנו אל עולם הגוף, התנועה והאסוציאציות, ודרך משחק אלתורי להשתחרר לרגע מהמחשבה האנליטית ולהתחבר להוויית הגוף (embodiment). הגוף מהווה מקור ידע אינסופי, שפותח בפנינו דרכים מגוונות להיות עם המטופלים, להיפגש ולהתפתח איתם. DvT – טרנספורמציות התפתחותיות, הוא מודל טיפולי, המשלב בין הדרכה תרפיה לטיפול בתנועה, בו מטפל ומטופל נפגשים באופן בלתי אמצעי ואלתורי בתוך מרחב המשחק. בסדנת "מעבר לגבולות המילים" נלמד, נדגים ונתרגל את מודל ההדרכה F-D-R. הסדנה מותאמת לכל מי שמתעניינת בתהליכי הדרכה מבוססי גוף, תנועה ומשחקיות. הסדנה תציג את F-D-R, מודל ההדרכה החדשני המתבסס על פעולה מעוגנת גוף ומשחקיות.

סמדר בן עמי - תרפיסטית בתנועה DvT, מנחה ומדריכה ותיקה במוסדות להשכלה גבוהה, במשרד החינוך ובסקטור הפרטי.

גדעון זהבי - דרמה תרפיסט מוביל, מרצה ומדריך בתחום ה DvT והדרמה תרפיה בארץ ובעולם.

[לחזרה לתוכן העניינים - לחצו כאן <<](#)